

TÓTH LÁSZLÓ

Az áldozat Segédlet egy drámához

*Kárpáthy Aurél és Sarkadi Imre
emlékének*

„Nagy törvényt csináltunk...”
*A falba épített feleség című
népballada zsérei változatából*

„Az építés is véres.”
Szilágyi Domokos

„Gyönyörű, kegyetlen fal!”
Vladimír Holan

S z e m é l y e k
KELEMEN (35-40 körüli)
BORBÁLA (Kelemenné), a felesége (30-35)
BÁLINT (35-40)
ANNA, a felesége (30)
ANDRÁS
ISTVÁN
JÁNOS
PÉTERKE
SZOMSZÉDASSZONY (70)

Történhet bárhol, bármikor

ELSŐ RÉSZ

1. kép

A nézőtér még sötét, amikor hirtelen fülsiketítő dübörgés, robajlás hallatszik: falak, bástyák, tornyok omlanak le. A zaj fokozatosan csendesedik, közben fölmegey a függöny, de a színpadtér még mindig sötét. Lassan csend lesz, hosszú csend

A színpad előterében Kelemen áll. Pontreflektor világítja meg, de csak az arcát. Később fokozatosan a reflektor fényébe kerül az egész alakja: mozdulatlanul áll, két karja bénán lóg, a ruhája szakadozott. Csend. Aztán valahol megszólal egy madár, majd rákezd a második, a harmadik meg a többi, a csivitelés már-már az elviselhetetlenségig fokozódik. Kelemen beszél, ám a valóságban csak a szája mozog: az arca továbbra is rezzenéstelen, a karjai bénák, szavai nem hallhatók

A zaj fokozatosan elül, s mialatt Kelemen beszél, ide-oda járkál, félig megvilágosodik a szín: pirkad. Körös-körül minden az iménti omlásra utal. Az omladék közt egy helyen piros virág virít. A színészek a romokon bukdácsolnak majd föl-alá

KELEMEN *(motyogva, színtelen hangon)* Miért?! Valaki mondja meg, miért?... Gyalázatosak... Na mi az, mért nem mozdultok?... Alattomosak vagytok, vegyétek tudomásul! Átkozottak!... Már kitáncoltátok magatokat, ugye?! Kényelmesen heverészték? Ti már elvégeztétek a magatok dolgát, ugye? Jó nagy csinnadrattával... még a föld is beleremegett... Dögök! Naaa! Most mozduljon valamelyiketek... *(Belérug a kövekbe, egyet fölkap közülük. Közben belép Bálint, megáll, vár)* Most, amikor látom! A szemem előtt! Ne a hátam mögött alattomosan... Azt hiszitek, félek? Tőletek? Rohadtak!... Nem! Arra ne számítsatok... Beraklak én titeket a falba, ha ezeregyedszer veselkedtek neki, akkor is... *(Elhajítja a követ, s kis hűján eltalálja vele Bálintot. Kelemen észreveszi őt)* Te itt?

BÁLINT Itt.

KELEMEN És nem mondasz semmit.

BÁLINT Mit mondhatnék?

KELEMEN Az emberek?

BÁLINT Félnék.

KELEMEN Nem esett bajuk?

BÁLINT Szerencséd van.

KELEMEN Nekem?

BÁLINT Neked hát. Megúszták. Ma meg. Csak...

KELEMEN Csak?

BÁLINT Mondtam már. Félnék.

KELEMEN Félnek, félnek! Hát aztán?! Megvert engem az isten ezzel a sok nyúlszívűvel! (*Hevesen gesztikulál*) Felőlem akár el is mehetnek. Menj, és mondd meg nekik, hogy mehetnek. Ahányan vannak, annyi felé. Nekem férfiak kellene.

BÁLINT Nálunk keményebbeket aligha találsz. De erre, ami itt van, nem számítottak.

KELEMEN Miért? Mi van itt?

BÁLINT Még kérded?!

KELEMEN Nem lagziba hívtam őket!

BÁLINT Kegyetlen vagy.

KELEMEN Ők a kényesek. Nyámnyila alakok, nem férfiak. Anyámasszony katonái.

BÁLINT Dolgoznak, mint a barmok.

KELEMEN Kevés.

BÁLINT Mindenüket odahagyták miattad.

KELEMEN Kevés. Kevés, kevés.

BÁLINT Mit vársz még tőlük? Azt, hogy eszelősek legyenek, mint te?

KELEMEN Azt, hogy higgyenek.

BÁLINT Miben? Mondd, miben? Abban, hogy nem ők lesznek, akikre legközelebb ráomlik?

KELEMEN Amit csinálnak, abban.

BÁLINT Hiszen magad is láthatod: leomlik. Amit nagy keservesen felraknak... leomlik...

KELEMEN Mit kívánátok tőlem? Mondd meg, mit akartok?... Akartok ti egyáltalán valamit?

BÁLINT Nyugalomban, biztonságban élni és dolgozni. Csak ennyit, nem többet. (*Kis szünet*) Csak azt, ami jár.

KELEMEN (*kirobban*) Ami jár, ami jár! Mást se tudtok, csak ezt szajkózzátok. (*Két kezéből csőrt formál, és azt csattogtatva, torz papagájhangon ismételteti*) Ami-jár, ami-jár, ami-jár. (*Karjával szárnycsapkodást utánozva*) Madárkák. (*Kihúzza magát. Megvetően*) Papagájok. Vegyétek tudomásul, hogy szar se jár nektek! Egy lyukas garas se. Nyavalyások! Az eszűket a hasukban meg a fehérnép szoknyájában hordják, de a szájuk – be nem áll! Hát emberek vagytok ti? Férfiak? Fosos senkik, azok vagytok. Felőlem ugyan mehettek isten hírével.

Pusztuljatok!

BÁLINT Mi az, már számolni se tudsz? Magad is tudhatnád, hogy a kölyökkel együtt már csak hatan maradtunk. Hatan. Számolj, Kelemen, csak számolj!

KELEMEN Ha ennyien – ennyien, és kész! S tudom, ketten a kövek alatt is... Legyen nekik könnyebb a föld! Számolni még tudok... Aki elment – elment. Na és?! Mi tovább építjük, helyettük is. Olyan nehéz ezt megérteni? Hát már te sem bízol bennem?

BÁLINT Bízom – nem bízom, az itt most nem számít... Azt hiszed, nekem könnyű? Nem könnyű nekem se, ne félj. Talán még nehezebb is, mint neked.

KELEMEN Szegény! Ha így folytatod, még sajnálni foglak.

BÁLINT Hiába gúnyolódsz. Te akartad, hogy a helyettesed legyek, nem én. Én nem ezt akartam, én mást akartam, de te elvetted tőlem a legtöbbet, amit embertől el lehet venni. Elvetted az akaratomat.

KELEMEN Nehéz valakitől elvenni, amije nincs.

BÁLINT Nincs... nincs... Mert nem is lehet. Te mész a saját fejed után, te külön világ vagy. Csak közben mindenért én vagyok a felelős. Ha te valamit elrontasz, azt én még helyrehozhatom. De ha netán én hibáznék, akkor mindennek vége.

KELEMEN Ezt jól kifundáltad, mondhatom.

BÁLINT Nézd, én meg akarlak érteni téged, Kelemen. Többet aligha adhatok.

KELEMEN Nem elég! Tudnod kell azonosulni a másikkal.

BÁLINT Szolgáljam a rigolyáidat?

KELEMEN Kárálj, csak kárálj.

BÁLINT Rendben. Az egyik embernek azonosulnia kell a másikkal, ez eddig érthető. De te tudsz-e azonosulni velük? Vagy akár velem is? Vagy bárkivel ezen az égadta világon? *(Kis szünetet tartva)* Nem tudsz te senkivel. Csak magadat látod, senki mást...

KELEMEN Nem! Én a falat látom, s abban benne vagytok ti is... Nekünk teremtenünk kell, Bálint. Ezekből a holt kövekből, ebből a semmiből – érted? A falnak egyszer meg kell állnia, és kész! Ha ezer-egyszer veselkedünk neki, akkor is.

BÁLINT Akkor is? Azt akarod elhítni, hogy mindez a mi érdekünkben történik?

KELEMEN Hogy tud egy ember ennyire lealjasodni, Bálint, mint te?! *(Kis szünet)* Na menj, pusztulj innen! Mehetsz, panaszkodhatsz, hogy te mindent megtettél... Halálodig verheted a melled, hogy te mekkora hős vagy... Hogy te nem szöktél meg, csak... Ami nem megy, nem megy, nem kell erőltetni – nagy bölcsesség, mondhatom! Indulj, és holnaptól már járathatod a pofádat, hogy te azoknak is megmondtad, akik a kövek alatt maradtak, csak nem hallgattak rád... Indulhatsz!

BÁLINT Ahogy akarod. Akár el is mehetek. De jó, ha tudod, hogy nélkülem te sem boldogulsz.

KELEMEN Ejnye, egyszeriben de fontos lettél magadnak! Hát mit gondolsz, ki vagy te? Nyomorult féreg, nem más! Ha velem vagy, nekem teszed a szépet, ha mással, engem ócsárolsz. Azt hiszed, nem tudom? *(Az utolsó szavakat már gyűlölködve sziszegi, majd egy kővel rátámad Bálindra. Egymásnak esnek, dulakodnak. Nemsokára Bálint leszorítja Kelemen a földhöz, hogy az moccanni se tud. Kelemen nem védekezik tovább, Bálint fölkapja a követ, amivel az imént még Kelemen támadt őrá, a magasba lendíti, hogy lesújtson, ám váratlanul megmerevedik a karja, s úgy marad – ütésre lendítve – a levegőben. Kelemen, amikor látja társa elbizonytalanodását, erőt vesz magán. Amikor megszólal, már újból fölényes és magabiztos)* Üss! Miért nem ütsz?! Üss már!

Bálint eldobja a követ. Hosszabb csend után kurtán fölnevet, aztán megint, majd megint, végül feláll, fuldoklik a nevetéstől, s csapkodva maga körül, körbetáncolja a színpadot... Kelemen eleinte tanácstalanul nézi, aztán rá is átragad a másik különös viselkedése. Felül, a térdét csapkodja, majd feláll, és Bálinttal együtt tombol a nevetésben

BÁLINT *(nevet)* Megölhettek volna... Visszaadtam az életedet...

KELEMEN *(nevet)* Megölhettél volna. De ehhez is gyáva vagy...

Belép János, András, István és Péterke, zavartan megállnak, mintha csak azt latolgatnák, melyikük szólaljon meg elsőnek

ANDRÁS Kelemen! *(Kelemen, nevének hallatára, megmerevedik, míg Bálint csak nagy nehezen, fokról fokra csillapodik. Kelemen és a kőművesek egymást nézik. Hosszú, fenyegető csend)* De jó kedvetek van.

KELEMEN *(megkönnyebbülten, majd hógynem fölényeskedve)* Mért ne lenne?!

ANDRÁS Te kérded? *(Nevetést mímelve, a társaihoz)* Halljátok? Még ő kérdi.

BÁLINT *(Már abbahagyta a nevetést. Komoran)* Nem kellett volna ide jönnötök. Minek ütitek bele az orrotokat? Mondtam, hogy várjatok. Hogy majd én beszélek vele.

JÁNOS Jobb volna, ha te most nem szólnál semmit.

ANDRÁS Láttuk, milyen komoly beszédben voltatok.

ISTVÁN Csak okosan, András, okosan...

KELEMEN Mit akartok?

ISTVÁN Bálint már mondta, nem?

KELEMEN Mit?

- ISTVÁN *(Bálinthoz)* Mi az, te nem szóltál róla?
- KELEMEN *(Bálinthoz)* Miről kellett volna szólnod?
- PÉTERKE Hát hogy mi is elmennénk. Befejeznénk, mert ennek így semmi értelme.
- KELEMEN Mert te csak tudod, hogy minek van itt értelme és minek nincs. Mert te arra vagy itt, hogy nekem tanácsokat osztogass. Hogy helyettem is gondolkozz, igaz?
- PÉTERKE Én csak... a többiek...
- KELEMEN *(gúnyosan)* Mesterem, szinte szomjazzuk a szavaidat. Mert nélküled semmire se mennénk. *(Bálinthoz)* Ugye, Bálint?
- ANDRÁS Hagyd a kölyköt, Kelemen. Nem ő találta ki. Én is azt mondom, hogy ennek így semmi értelme. Csak gürcölünk és gürcölünk. A fal meg olyan, mintha tegnap kezdtük volna... Nem éri meg, nektek sem, Kelemen. Kiszámoltam... Ha ez így megy tovább, a végén még mi fogunk ráfizetni... Ráfizetés az egész. Még azok bérével is, akik már nincsenek itt.
- KELEMEN Elegen vagyunk, és kész!
- ANDRÁS Ez a te rögeszméd! A szónoklataidtól meg felkophat az állunk...
- ISTVÁN Talán tudsz fizetni? Te is senki vagy, mint mi.
- BÁLINT Kelemen a mesterünk...
- JÁNOS Nem mester itt senki, legfeljebb a fal!
- ANDRÁS Azért mondom, menjünk szépen haza, amíg tudunk. Vagy keresen nekünk Kelemen más munkát! Ez nem éri meg. A fal örökösen ledől, a végén még mind itt veszünk.
- KELEMEN Mért nem mentél a többiek után?
- ANDRÁS Becsületből.
- KELEMEN *(nevet)* Becsületből?
- JÁNOS Abból hát.
- ANDRÁS *(Kelemenhez)* Hiába gúnyolódsz. Azokat mard, akik itthagytak. Igenis, becsületből vagyok itt.
- ISTVÁN De már nem kellene... *(Kelemenhez)* Hiszen mást ígértél. Emlékezz csak vissza, egészen másról volt szó.
- KELEMEN *(Andráshoz)* Aztán mennyit ér a te becsületed, András?
- ANDRÁS Talán nem is kevesebbet, mint a tied.
- BÁLINT *(türelmét veszítve)* Szarul dolgoztok, s még csak nem is foghatjátok semmire. Becsületről papoltok, Kelemen meg a falat hibáztatjátok, a szerszám meg kipotyog a kezetekből... Pofázni azt tudtok, azt a legkönnyebb!

KELEMEN *(Andráshoz)* Mégis mennyit ér, András? Nesze, itt ez a bot. *(Egy botot ad neki, András várakozóan néz Kelemenre, és amikor megtudja, mire a bot, dühösen elhajítja)* Irkáld csak a számokat a porba, ahogy szoktad. Hiszen minden este kiszámolod, hogy eddig és eddig a napig neked mennyit ért?!

ANDRÁS Ne mondd, hogy nem tudok dolgozni! Voltam én már jeles munkákon is, nemegyszer. És mindenütt megbecsültek, ha tudni akarod.

BÁLINT Megfizettek.

JÁNOS Mindent meg kell fizetni. Ingyen nincs a halál sem. Igaz, András?

KELEMEN Hallgass! Te talán ingyen lopod itt a napot? *(Istvánhoz)* Meg te?... Ha állni fog a fal, pénz is lesz. És kész.

ISTVÁN Én nem is kőműves vagyok, hanem ács. És nem ilyen munkára szegődtem. Adj szálfát, fejszét, aztán faragok.

ANDRÁS Arra még várhatsz. Előbb ezt még fel kell raknunk. Ha felrakjuk valaha is. Kelemen meg majd szép szavakkal fizet addig.

KELEMEN Így nem épülhet fel semmi, te is tudod, András! Odacsapod a követ, és kész. Ha ledől – ledől, másnap már úgysem lehet kideríteni, ki hol hibázott...

ANDRÁS Ne csak engem okolj, Kelemen!

JÁNOS András nem akart rosszat azzal, hogy szólt.

PÉTERKE Mért baj ez?

ISTVÁN Ő még legalább itt van.

JÁNOS Még itt...

BÁLINT Meg ti is, ugye?

ISTVÁN Rám igazán nem mondhatsz semmit, Bálint. Én azok helyébe is odaálltam, akik elmentek. Pedig tudod, hogy én nem is kőműves vagyok...

BÁLINT Látszik.

KELEMEN Amíg a fal ledől, egyikünk sem az.

BÁLINT Mindenki csak pofázik, s közben maga sem hiszi, amit mond vagy csinál.

JÁNOS *(Kelemenhez)* Mért ne volnánk kőművesek? Ki dönti el ezt?

BÁLINT A fal. Az dönti el. Hisz nem magától dől.

KELEMEN Magatokban nem bíztok. A jó szerencséteket várjátok, hogy az építse meg helyettetek a falat.

JÁNOS Nem istenek vagyunk, vegyétek már észre! Ez a rohadt kő erősebb nálunk, és a fal is mást akar, láthatjátok.

BÁLINT A kő meg a fal nem akar helyettünk semmit.

ISTVÁN Ketten már odavesztek. Nem volt elég?

KELEMEN Nem.

ANDRÁS Ne hívd ki a sorsot magad ellen, Kelemen!

KELEMEN Azt sem kihívni, sem elodázni nem lehet. Ez a fal a dolgunk, nem más. Ezt kell felépítenünk. Addig egy tapodtat sem mehetünk innen.

PÉTERKE Aztán meg ha felépítettük...

BÁLINT Te csak ne beszélj bele!

ANDRÁS Mért ne beszélhetne?! Ugyanúgy az omlás alatt maradhat, mint te. Mint mi, bármelyikünk.

BÁLINT Te meg oktasd ki, hol vesse meg a feje alját, hogy odavesszen. Aztán majd kiszámolhatod, hogy mennyivel több jut neked, ha az ő jussát is szétosztjuk...

JÁNOS *(Kelemenhez)* Prédikálni azt tudsz, Kelemen. De azoknak prédikálj, akik már elmentek...

KELEMEN Ha a kezed is úgy járna, mint a szád, nem is lenne semmi baj.

ANDRÁS Majd papolhatsz nekünk is, ha...

KELEMEN Ugyan hová mennétek... Gondoljátok el, akad-e még valaki, aki szerződtenne benneteket? Mindezek után?... Kár, hogy eddig nem a fal alatt aludtatok, amit építtetek. Akkor jobban vigyáztatok volna. Mindenkit oda kellett volna kötözni...

BÁLINT Kevesled a vért, Kelemen?

ISTVÁN Mi lenne, ha... ha belülről gerendákkal támasztanánk meg a falat...

JÁNOS Építsük földből... Az legalább nem omlik, mint a kő. Fonjunk palánkokat, és döngöljünk közé agyagot. Követ is rakhatunk bele...

BÁLINT A tetejére meg zsúptetőt, hogy ha úgy adódik, jobban égjen?!

PÉTERKE Építsük meg a falat fekvé. Úgy nem omlik. Aztán állítsuk fel, és szereljük össze az egyes részeket.

ISTVÁN S ha az a baj, hogy mi fölfelé építünk, és ez nem tetszik az égieknek? Ha az iránnyal van baj? Csináljuk másképp. Ne fölfelé – lefelé! Vessük ki a sziklát, mint a kutat... Kőfal lesz így is, és legalább nem fog omlani!

JÁNOS A kibányászott köveket meg eladjuk.

ISTVÁN Akár... Értitek? Na! Nem fölfelé. Lefelé. Nem tetszik az égieknek, az a baj. Kelemennek az égiek ártanak...

KELEMEN *(gúnyosan)* Hát persze. Nem tetszik az égieknek!... *(Kirobban)* Jól tudjátok ti, mi a baj! Mert nem az égiekkel van baj, az biztos. Veletek! Az a baj, hogy magatokból nem adtok semmit a falba! Az a baj!

ANDRÁS Mindent beleadunk!

KELEMEN Ezt a falnak mondjátok, ne nekem! *(Higgadtabban)* Értsétek meg végre, hogy csak a fal a fontos. Ha beledöglök, akkor is. Ha a hegyet belerakom, ha mindenemet belerakom, ha a marháimat belerakom, ha a csontjaimat belerakom, ha az anyámat belerakom,

ha a gyerekeimet belerakom, bármi áron, akkor is... *(Utolsó szavaitól maga is megretten. Kis szünet)* Értitek?

ANDRÁS És akkor mi a biztosíték rá...?

BÁLINT Nincs biztosíték.

ISTVÁN És ha mind itt hagyjuk a fogunkat, és otthon marad a sok árva? Akkor ki lesz a felelős? Te, Kelemen, vagy te, Bálint?

ANDRÁS Se kutyád, se macskád, István!

ISTVÁN Én ács vagyok... Szép mesterség, pénzes mesterség, az ácsot mindenütt jól megfizetik.

BÁLINT A Kálvária ácsait is jól megfizették, ugye?

JÁNOS Most nem ez a fontos. Hanem az, amit Kelemen mondott. Hogy mindenáron, vagy nem mindenáron?! Hogy kell a fal, vagy nem kell?! Igaz, Kelemen? Mert ha kell, akkor az a kérdés, hogy kit áldozzunk fel?! Ha jól értettem...

BÁLINT *(idegesen)* Rosszul értetted.

ANDRÁS *(gúnyosan)* Mert mindent csak te értesz jól... Mert te olyan okos vagy! *(Jánoshoz)* Hát... lehet, hogy... megpróbálhatnánk mi is?

JÁNOS Közülünk valakit?... Kelemen a mester...

BÁLINT Megőrültetek?! Mit akartok Kelemennel?

ANDRÁS *(nevetve)* Mi semmit. A fal... Hátha az akar...

ISTVÁN *(Bálinthoz)* Ne félj, nem Kelemen. Ő mester, neki a haja szála sem görbülhet meg.

BÁLINT Nem értem, amit mondasz.

ISTVÁN Mert nem akarod érteni. Érted?!

ANDRÁS *(Istvánhoz)* Ha papolni kell, együtt papolnak, de ha tenni kellene valamit, máris megáll a tudományuk. Ócsárolni bezzeg tudnak mindenkit, abban nincs hiba. Szerintük én kupori vagyok, mert tudni akarom, mit miért csinálok...

BÁLINT Inkább mennyiért!

ANDRÁS ...te, István, ügyetlen vagy, Péterke taknyos, János meg lusta, csak ők a tökéletesek, mint az istenek.

KELEMEN Nem vagyunk istenek.

ISTVÁN Mégis az égre törtök, az a baj...

BÁLINT Nem az égre, csak fölfelé.

JÁNOS Az mindegy.

ANDRÁS Jó. Legyen hát úgy, ahogy Kelemen mondta. És ne nézzük az árát... Egyszer én is megpróbálhatom... ha sikerül, még meg is éri...

BÁLINT Hogy téged is mesternek szólítsanak?!

JÁNOS Bökd ki már, András, mit akarsz... Én egyetértek veled, tudod, hogy rám számíthatsz!

ANDRÁS Sokat érek velem!
 JÁNOS Egy szavazatot... vakon. Csak hogy tudd, ki vagyok.
 PÉTERKE Rám is számíthatsz...
 ISTVÁN Hát akkor...
 KELEMEN Azt sem tudjátok, mit akar.
 JÁNOS Az mindegy. Eddig te beszéltél...
 PÉTERKE ...most meg mi beszélünk.
 BÁLINT Ugyan mit értetek az egészből?
 ANDRÁS Ha mást nem is, egyet igen. Azt, hogy legyen áldozat...
 BÁLINT Milyen áldozat?!
 ANDRÁS Amiről Kelemen beszélt az imént.
 JÁNOS Azt mondta, hogy mindenáron vagy nem mindenáron?!
 ISTVÁN Bármi áron, ezt mondta. Ha mindenét is belerakja, ha az anyját is belerakja...
 KELEMEN Inkább azt mondd, hogy hazamennél-e néhány napra?
 ANDRÁS *(zavartan)* Arra gondoltam...
 BÁLINT Egy tál lencséért még a lelkedet is eladnád?
 ANDRÁS Na és?! Még mindig többet ér, mint a tied! *(A többiekhez)* A szájhős!
 A pofája nagy, de ha valamit tenni kell, viheti a patakhöz a gatyáját. De ilyen mind, aki egyszerre kétfelé szolgál. Mert aki kétfelé teszi a szépet, kétfelől fél...
 BÁLINT Olykor a félelem is lehet jó tanácsadó. Hiszen örülség, amit mondtok. Értsétek meg, örülség...
 ISTVÁN Hogy mi az örülség, és mi nem, itt már nem mi döntjük el...
 ANDRÁS *(a többiekhez)* Ne higgyétek, hogy Kelemen megvásárolhat, ha most kegyeskedik hazaengedni. Mert azok a napok nem csak nekem járnak. Mindnyájunknak jussunk van a pihenőre.
 ISTVÁN Miről beszélsz?
 ANDRÁS Az írás szerint Kelemen minden harmincnapi szolgálat után négy napra köteles volna hazaengedni minket. Én láttam azt az írást. Mit gondoltok, miért dugdossa előlünk? Tudjátok, mióta nem volt otthon egyikünk sem? Van annak már háromszor harminc napja is...
 ISTVÁN És mi nem is tudunk arról az írásról!
 BÁLINT Mindegyiktek aláírta. Te is aláírtad.
 ISTVÁN Alá?
 KELEMEN És ha elmentek, talán visszajöttök? Nem úgy ismerlek én benneteket... Ciberelevessel is beérvétek hetekig, csak hogy a nyugalmatokat ne zavarja semmi!
 JÁNOS Bizony jól jönne már egy kis nyugalom.

KELEMEN Az. Pocsolyában heverészni és süttetni a hasatokat, s közben síránkozni, hogy nem akad rendes munkátok!

PÉTERKE *(kakaskodva)* Mi az igazság azzal a hazamenetellel?

JÁNOS Azt mondd meg inkább, Kelemen... mit tegyünk, hogy végre megálljon ez az átokverte fal? Mert ha megáll, mehetünk isten hírével. Nem egy napra, nem négyre, hanem örökre... Ehhez azonban mégiscsak meg kellene tennünk azt, amit András mondott.

ANDRÁS Jó, hozzunk áldozatot.

ISTVÁN Volt már ilyen.

PÉTERKE Mi?

BÁLINT Elhallgass!

PÉTERKE Mért hallgatnék?!

BÁLINT Na nézd, a taknyost! Likat is csak akkor látott utoljára, amikor kibújt az anyjából! Akkor meg kivel állna elő, ha úgy hozná a sors? Az anyjával? *(Eddig a többiekhez beszélt, most ismét a fiúhoz fordul)* Vajon az anyáddal lenne pofád előhozakodni?... *(Jánosra mutat)* De kérdezd meg tőle, megpróbálná-e?

KELEMEN *(Andráshoz)* Ebből elég! Csak nem az a régi, ostoba história jutott az eszedbe?! Áldozatot akarsz? Mesélj! Mondd el, mit fundáltál ki!...

BÁLINT *(Andráshoz)* És ha a te feleségedet érné a szerencse?!

ANDRÁS Hát...

BÁLINT Ha mégis... ha mégis a tiédet érné?

ANDRÁS De érheti a tiédet is... *(Jánosra mutat)* És érheti az övét is... *(Istvánra mutat)* Meg az övét is...

ISTVÁN Anyám is, asszonyom is meghalt már.

BÁLINT De gyerekeid csak vannak?!

ISTVÁN Lányaim nincsenek, csak felnőtt fiam van, kettő...

PÉTERKE Hát kedvesed?

KELEMEN És ti hisztek ebben az ostobaságban?

ISTVÁN Mért ne hinnénk? Volt már ilyen...

KELEMEN Az akkor volt, és ott, Dévánál. De mi a biztosítéka, hogy ami egyszer bevált, másodszor is beválik?

JÁNOS Biztosítéka, az nincs. Ám balga, aki mindenre biztosítékot keres.

BÁLINT Aki viszont ész nélkül rohan a vesztébe, az őrlt.

PÉTERKE Az talán nem őrltség, hogy még mindig itt vagyunk?!

BÁLINT Őrltség és őrltség között is van különbség, nem?!

KELEMEN A falba nem asszony kell.

PÉTERKE Hiszen te mondtad, hogy az...

JÁNOS Talán mégiscsak meg kellene próbálnunk...

BÁLINT Ez megőrült.

JÁNOS Tudjátok mit? Húzzunk sorsot!
 KELEMEN *(nevet)* Sorsot?
 JÁNOS Azt.
 KELEMEN Mint a gyerekek! Elment a józan eszetek!
 JÁNOS De neked is, Kelemen.
 ANDRÁS *(Kelemenhez)* Te talán tudsz mást? *(Péterkéhez, nyújtva a botot, amit korábban még ő dobott el)* Fogd ezt a botot... és vagdosd szét annyi darabra, ahányan vagyunk. De ügyelj, hogy hajszádra egyformák legyenek, csak egy maradjon köztük rövidebb.

JÁNOS A sorshúzás majd eldönti, melyikünk menjen az asszonyért.
 KELEMEN De minek ehhez sorshúzás?! Minek ez a komédia?! Nem lesz elég komédiának az, amit tenni akartok? Csináljuk mi is úgy, ahogy egyszer már megtették: amelyik asszony előbb érkezik, legyen az... Na mi az, mért hallgattok? Féltek, hogy most nem az első kőműves asszonya érkezne elsőnek? Hogy másodszor már nem egészen úgy történne?! *(Jánoshoz)* Talán most épp a tied jönne elsőnek. Ugye, ettől félsz? *(A kőművesek hallgatnak)* Vagy... Vagy ne húzzuk az időt. Hiszen napok, hetek is eltelhetnek úgy, hogy egyikünké sem jön... Igazam van? Inkább lóduljon az övéért valamelyiketek! Önszántából. Szedje a lábát, és hozza ide az asszonyát, de tüstént – a kőművesek várják őt! Na, melyiketek jelentkezik?

Csönd. Kelemen félrevánszorog a többiektől, kijön a színpad szélére, és leül. A többiek megmerevednek, a fények lassan kialszanak

2. kép

Kis idő múlva újból megvilágosodik a színpad. Csak Bálint és Kelemen van a színpadon

BÁLINT Őrülség.
 KELEMEN Micsoda?
 BÁLINT Hát ez az egész.
 KELEMEN Senki se tudhatja.
 BÁLINT Már te is így beszélsz?
 KELEMEN Mért? Hogy kellene!?
 BÁLINT Hisz te magad is tudod, hogy elátkozott fal nincs.
 KELEMEN Lehet.
 BÁLINT És azt is, hogy eddig mért nem állt meg a fal.
 KELEMEN Lehet.
 BÁLINT Hogy eddig valamit mindig elhibáztunk. Hogy valamit eddig nem jól csináltunk.

KELEMEN Lehet.
 BÁLINT Talán rossz köveket válogattunk össze, talán rosszul illesztettük őket egymáshoz, talán a habarcsot nem kevertük meg jól. Mit tudom én?! De csak valami ilyesmi lehet az oka.

KELEMEN Lehet.
 BÁLINT De az is, hogy az alapok... Hogy azok nem jók.

KELEMEN Lehet.
 BÁLINT S ha egyszer mégis megállnának a kövek, az nem az asszonyvértől és nem az asszonytesttől lesz.

KELEMEN Nem hát. *(Föhláll, elindul a romok felé)* De elkerülni már nem lehet.
 BÁLINT *(ellenségesen)* Ugyan miért?!
 KELEMEN *(Hirtelen megpillantja a földön, a romok alatt a virágokat. Lehajol, Bálinthoz)* Nézd, túléltek. Megint túléltek. Hányadikat is? *(Miután nem kap választ)* De talán szerencsénk is volt. Talán épp az omlásnak köszönhetik, hogy megmaradtak... Ha nincs az omlás, talán már rég letapostuk volna őket. Anélkül, hogy észrevettük volna... *(Elhallgat. Várja, hogy Bálint megszólaljon. Kis szünet után)* Az előbb jól beszéltél. Csak éppen elfeledkeztél valamiről. Ahhoz, hogy megálljon a fal, lehet, valami más is kell. Lehet, nem elegendő csak a megfelelő köveket összeválogatni és a megfelelőképpen egymáshoz illeszteni őket, s lehet, a habarcsához is kell még valami. Talán... talán egy ártatlan... *(Nehezen mondja ki)* vére...

BÁLINT És ha a te feleséged lesz, Kelemen?

Kelemen fölkap egy deszkadarabot, és nagyot csap vele a köre. Bálint összerezzen. Kelemen nevetni kezd. András, István és János lépnek be

ANDRÁS *(nevetve)* Nos, határozta, Kelemen?
 BÁLINT *(ő is nevet)* Nem, Kelemen még nem határozott. *(Kelemenhez)* Ugye?
 JÁNOS Jobb szeretnénk tőle hallani.
 ANDRÁS Nem olyanak ismerjük, akinek szószólóra volna szüksége.
 ISTVÁN De nem ám.
 KELEMEN *(nevetve)* Határozta. Legyen, ahogy akarjátok.
 ISTVÁN *(nevetve)* Mehetünk haza?
 KELEMEN *(még mindig nevet)* Nem. Legyen próba.
 ISTVÁN Mi? Próba?
 KELEMEN Próba.

Mély csönd

JÁNOS *(hosszú szünet után)* Okos ember vagy, Kelemen.

ANDRÁS Az emberek újból becsülni fognak, ha megtudják, hogy hallgattál a szavunkra.

BÁLINT Ha megtudják, hogy követ titeket ebben az örütségben? Mert ilyesmire csak örült elme képes. Értitek?! Kelemen, legalább te! Csinálj már valamit!

PÉTERKE *(bejön, a kezében botok. Andráshoz)* Elkészültem. Egy kivételével hajszállra egyformák. *(Büszkén)* Megnézhetitek. *(Miután nem kap választ, sorra odalép mindegyikükhöz. Először Andráshoz)* Látod? *(Jánoshoz)* Nézd! *(Istvánhoz)* Te mit szólsz? *(Bálinthoz)* S te? *(A kőművesek elfordítják a fejüket. Kelemenhez)* Látod? *(Kelemen kifejezéstelenül bámul Péterke arcába, ám ő is néma marad. Zavartan)* Na mi az? Hát nem ti mondtátok? *(Odaszalad Andráshoz)* Hát nem te mondtad?

ANDRÁS De. Én.

PÉTERKE Akkor meg ...

ANDRÁS Fogd be a szád!

PÉTERKE Mondtátok, megtettem. A többi a ti dolgotok. Felőlem akár tűzbe is vethetitek ezeket a rohadt fadarabokat!

KELEMEN Add ide! *(Péterke fellélegezve szalad Kelemenhez, aki szótlanul átveszi tőle a botokat, majd előrelép. Szinte már vidáman, tréfálkozva)* Nos... melyikőtök óhajtja kezdeni? Tessék, tessék, lehet választani! *(Mialatt beszél, sorra odalép a kőművesekhez. Azok nem mozdulnak)* Tessék, tessék, itt a nagy alkalom! Ha most elmulasztjuk, várnunk kell újabb néhány száz esztendőt! Tessék, tessék! Ez a legizgalmasabb sorsjáték... elég egy kézmozdulat, és máris tudni, ki a vesztes, ki a nyertes... Tessék, tessék! Itt a rendkívüli alkalom! *(Andráshoz)* Talán húzni szeretnél? Hidd el, annyira se fáj, mint egy túsúrás! Ne félj, nem fogsz ráfizetni! Legyünk nagylelkűek – ez az én elvem. Csak egy vesztesünk lesz, a többiek nyerni fognak, megígérem. És garaszkodni sem fogunk, ez a játék nem pénzre megy... És félni sem kell, nem a saját bőrünket visszük vásárra, ezúttal sem a sajátunkat, csak az asszonyainkét. *(Elhallgat. Kis szünet után, kijózanodva)* Na, melyikőtök húz elsőnek?

A kőművesek egymásra néznek

ISTVÁN *(előrelép)* Én.

PÉTERKE Aztán meg én.

A kőművesek sorra húznak a botokból. Kelemen marad utoljára. Közben

JÁNOS Akkor hát elkezdődött...

ISTVÁN El.

BÁLINT Ugyan mi, ti szerencsétlenek?!

PÉTERKE Hát... a próbatétel...

ANDRÁS Elkezdődött az már rég. Még amikor elhatároztuk, hogy elsze-
gődünk ide. Inkább most ér véget. Mert ami most jön, az maga a
vég...

PÉTERKE Persze hogy az. Végre minden meg fog oldódni.

BÁLINT *(éllel)* Örültség.

ISTVÁN Mi bajod folyton?

BÁLINT Nekem? Semmi. Igazán semmi.

ISTVÁN A döntés végtére is közös volt.

BÁLINT Közös. Az. Közös. Mert „közös elhatározásból” történt, ugye? Na
de én ebből nem kérek...

JÁNOS *(fenyegetően)* Mit mondasz?!

BÁLINT Jól hallottad.

ANDRÁS Bálint...

BÁLINT Miért?! Én nem döntöttem semmiben... egy szóval sem mon-
tam, hogy rendben, legyen.

ISTVÁN Ahol öten mondják ugyanazt, ott a hatodiknak sem lehet más
szava.

BÁLINT A hatodiknak nem! De lehetne a józan észnek! S a józan ész hall-
gasson, mert örültekkel áll szemben? Hiszen csak hatan vagyunk,
örültek. Nem is... Öten, mert Kelemen is ti rángattátok bele ebbe
az egészbe!

KELEMEN *(előrejön)* És azt honnan tudhatod, hogy ki az örült, és ki nem?!
(Felmutatja a botokat) Kezdhetjük? *(A kőművesek körbeállják, kialszik
minden fény, csak őket világítja meg egy éles fénynyaláb. Kelemen mind-
egyiküknek odanyújtja a botokat: elsőként Péterkének, majd Istvánnak,
aztán Andrásnak, végül Jánosnak. Lassú, vontatott mozdulatok, a fe-
szültség fokozódik. Aki túljutott a sorshúzáson, megkönnyebbülten kiset
a színről. Csak Bálint és Kelemen maradnak bent. Kelemen odalöki a
társa elé a markát, aki nem mozdul. Nagyon halkán)* Húzz! *(Valamivel
hangosabban)* Húzz! *(Még hangosabban)* Húzz már! *(Kiáltva)* Húzz
már a szentségit!

BÁLINT Kelemen, az istenre kérlek...

KELEMEN Húzz...

*Bálint ösztönös mozdulattal kihúzza az egyiket. A hosszabbikat. Kelemen felmutatja a rö-
videbbet, majd kettétöri. Hirtelen kialszik a fény*

3. kép

Kelemenék konyhája. Virrad, félhomály van, később fokozatosan erősödik a fény: reggel lesz Kelemenné szalad be hosszú, fehér hálóingben, gyertyával a kezében. A konyha közepén rémülten megáll, körülnéz, lassan megnyugszik, visszamegy

Kis szünet

Az asszony újra bejön, már szoknyában van, a blúzát menet közben gombolja össze, a haját kontyba tűzi, tesz-vesz, kimegy

Kis szünet

Kelemen lép be fáradtan, megáll, tanácstalanul körülnéz, odamegy a tálalóhoz, elővesz egy üveget, iszik

KELEMEN Borbála! *(Kis szünet)* Borbála... *(A tűzhely mellett gyújtóból, tűzifából épített „várat” pillant meg; mereven nézi, majd hirtelen mozdulatlan belerúg. Újból a szájához emeli az üveget, iszik, visszateszi a helyére, odamegy az asztalhoz, leveszi a válláról a tarisznyáját, leül, az asztalra hajtja a fejét, elbóbiskol)*

Kis szünet, Borbála bejön, észreveszi az urát, látható örömmel

BORBÁLA Te itt? *(Miután nem kap választ, szorosan a férje mögé áll, beletúr a házába, az felriad, talpra ugrik, feldönti a széket is, és csak akkor nyugszik meg, amikor látja, hogy a felesége áll ott. Az asszony boldog, átölelné a férjét, ám az hátralép, és félszegezen néz rá)* Úgy örülök. *(Most sem kap választ)* Úgy örülök, hogy itthon vagy. *(Kelemen fölemeli és helyére teszi a széket, de nem szól)* Úgy vártalak. *(A férfi továbbra sem mozdul. Zavartan)* Ül már le, mit állsz ott olyan szerencsétlenül?! *(A férfi visszaül, Borbála odamegy a tálalóhoz, előveszi a pálinkásüveget meg egy pohárkát, az asztalra teszi)* Mindjárt hozok harapnivalót is...

KELEMEN Nem vagyok éhes...

BORBÁLA Már hogyné lennél az egy ilyen hosszú út után. De addig is igyál...

KELEMEN Már ittam.

BORBÁLA Azért egy kortyot ihatsz még, na... *(Kimegy. A férfi iszik, de az üvegből. Az asszony ételt hoz, leteszi az asztalra, aztán odaül ő is az asztalhoz, szemben a férjével)* Egyél, na. *(Kenyeret szel, nyújtja a férjének)* Friss. Tegnap sütöttem.

KELEMEN A gyerek?

BORBÁLA *(a szobaajtó felé bök)* Még alszik. Későn feküdt le, s egy világért sem akart elaludni... mintha megérezte volna, hogy jönni fogsz, állandóan téged emlegetett... Képzeld, az utóbbi időben állandóan várakat épít ő is: sárból, kődarabokból, dobozokból... Most meg...

(A tűzifára mutat) Látod? *(Borbála észreveszi, hogy a fadarabok szanaszét hevernek. Pillanatra meghökken, és megütközve néz a férjére)* Hát nem összedőlt?! Biztosan rosszul csinált valamit... Pedig hogy örült volna, hogy te is láttad, amit épített. *(Odamegy a tűzifához, és építeni kezdi a „várat”)* De összedőlt...

KELEMEN
BORBÁLA

(kurtán) Nem dőlt össze!

(eleresztve a füle mellett) Ha tudnád, milyen szép volt! Mint az igazi... És egyre csak azt hajtogatja, kőműves lesz ő is. *(Építi a „várat”)* Mint az apja. És várakat fog építeni – hét világ csodájára... De inkább mesélj te, veletek mi van... Istenem, el sem akarom hinni, hogy itthon vagy... úgy örülök, hogy hazajöttél. *(Kelemen föláll, odamegy, és újra szétrúgja a „várat”. Az asszony döbbenten néz rá. Zavartan)* Ugye, maradsz néhány napig?

KELEMEN
BORBÁLA

Nem. *(Megenyhülve)* Nem tudom.

Alig várom már, hogy végleg hazagyere. Fene tudja, mért, de alig várom. *(Újra nekiáll összerakni a várat. Felnéz Kelemenre, az hallgat. Szemrehányón)* Ha mindenáron bántani akarsz valakit, engem bántsz, ne őt. Hisz úgyis olyan ritkán lát, legalább ilyenkor örüljön neked. *(A férfi megenyhül, leguggol az asszony mellé, és ő is segít neki)* Nem panaszként mondom, de így olyan, mintha özvegy volnék...

KELEMEN
BORBÁLA

Várj, vigyázz egy kicsit. Ezt a tornyot emígy csináljuk...

Az enyém vagy, tudom, hogy valaki tartozik hozzám, de éjszákanként hiába nyúlok át a másik ágyba, a párnád üres, a takaród hideg. Megfőzök, megterítek neked is, de az étel ott marad az asztalon. Szólongatlak örömben, bánatomban, de nem felel senki... Meg aztán... a gyerekek is hiányzol. Látom rajta, mennyire hiányzol neki. Sehogy se találja a helyét, mióta nem vagy vele. *(A férfi megmerevedik)* Persze tudom, milyen fontos a munkád, büszke is vagyok rá, de azért sokkal jobb volna, ha itthon lehetnél. Talán itt, a környéken is találhatnál valamit, amiből szép csendesen elélegélhetnénk. *(Kelemen hirtelen újból szétrombolja a várat. Csend)* Jól van... nem akarlak megbántani, dehogyan akarlak... már nem szólok egy szót sem... *(Egymással szemben térdepelnek a földön. Borbála kezével a férfi fejét keresi)* Olyan jó, hogy itthon vagy. Csak tudod... annyi mindent beszélnek az emberek... *(Kelemen elhúzódik)* ...meg én is annyi butaságot összeálmodom mostanában. Néha angyalok libegnek felém, hogy elvigyenek a könnyű egekbe, de amikor közelebb érnek, látom, nem is angyalok, hanem kígyók, szárnyas kígyók fognak közre, és elhurcolnak egy magas sziklafalhoz, betaszítanak egy barlangba, és egy nagy darab kővel rám

zárják a kijáratot... *(Kelemen bénultan)* Ma éjjel is volt egy... A falak, a bástyák... maguk alá temettek téged... A múltkoriban meg vérkút fakadt az udvarunkban... *(Kelemen dühösen felkap egy fadarabot, aztán mégis aláhanyatlik a keze. Megsemmisülten)* Be is fogattam nyomban, hogy megnézzem, nem esett-e bajod. De először tüzes eső zúdult a nyakamba, majd három nagy fene farkas támadt rám, végül a kocsí tengelye törött el... *(Közelebb húzódik Kelemenhez, kiveszi kezéből a fát)* Ne is törődj vele. *(Kedveskedve megpaskolja a férfi arcát)* Na, ne légy már olyan morcos. *(Szétgombolja a férfi mellén az inget, beletúr a szőrzetébe)* Amióta hazajöttél, egyetlen szavad sincs hozzá... *(Csókolgatni kezdi a férfi haját)* Úgy hiányoztál. *(Kelemen lassan megfogja az asszony kezét, magához vonja, simogatni kezdi. Az asszony egészen közelről suttog bele Kelemen arcába)* Olyan jó, olyan jó, olyan jó, hogy itt vagy...

A férfi feszültsége csak lassan oldódik, de aztán egyre inkább belelendül (belekényszerül?) a szerelmi játékba, simogatja felhevülten az asszonyt, szétgombolja a blúzát, csókolózna. Aztán – minden átmenet nélkül – vadul ellöki magától, talpra szökken; az asszony tanács-talanul nézi az urát, aki zavartan húz egyet a pálinkából

KELEMEN Megnézem a gyereket. *(Kimenekül)*
BORBÁLA *(színtelen hangon)* Alszik még... fel ne ébreszd...

Mialatt a férfi távol van, az asszony ügyetlenkedve begombolja a blúzát, föláll, odamegy az asztalhoz, megalázottan leroskad, a könnyeivel küszködik. Később a férfi visszajön, és megáll az ajtóban

BORBÁLA *(szíjogva)* Ugye, milyen édes...
KELEMEN *(odamegy a feleségéhez)* Ne sírj már. *(Hirtelen indulattal)* Ideges vagyok... ennyi. Ez olyan nagy baj?!
BORBÁLA Csak lehetnél egy kicsit kedvesebb.
KELEMEN Nem jókedvemből jöttem...
BORBÁLA Hát nem miattam?
KELEMEN De. Miattad.
BORBÁLA *(rosszat sejtve)* Baj van?
KELEMEN Baj.
BORBÁLA A falakkal? *(Kelemen hallgat)* Hát mégis igaz?
KELEMEN Mi?
BORBÁLA Amit beszélnek. Hogy nem állnak meg...
KELEMEN Igaz.

BORBÁLA És? Mit akarsz tenni?
KELEMEN *(kis szünet után)* Nem tudom.
BORBÁLA Mégis... ki más tudja?
KELEMEN *(fölcsettán)* Hát persze! Nekem tudnom kell. Nekem mindent tudnom kell. Mert nélkülem összedőlne a világ, ugye?
BORBÁLA Az nem. Csak a falak...
KELEMEN *(kis szünet után)* Próbát teszünk. Az emberek úgy akarják.
BORBÁLA Próbát?

Szomszédasszony jön Annával

SZOMSZÉDASSZONY Rosszkor jöttünk?
BORBÁLA *(élel)* Nem, maga soha nem jön rosszkor...
ANNA *(Kelemenhez)* Hallom, itthon vagy.
KELEMEN Most már látod is.
SZOMSZÉDASSZONY A csósz hozta a hírt. Látott téged az úton.
BORBÁLA Az is inkább a dolgával törődne!
ANNA Csak Bálint felől kérdeznék.
KELEMEN Megvan.
ANNA Nem üzent semmit?
KELEMEN Mit üzent volna?
SZOMSZÉDASSZONY *(Kelemenhez)* Rossz színben vagy.
KELEMEN Nem vendégségből jöttem.
ANNA Bálintnak nincs szüksége semmire?
KELEMEN Nem mondta.
BORBÁLA *(Annához)* Nyugodj meg, velük nincs semmi baj...
SZOMSZÉDASSZONY Csak a falakkal?
KELEMEN Ezt meg honnan veszi?
SZOMSZÉDASSZONY Az ilyesminek híre kél...
BORBÁLA Ha minden igaz lenne, amit az emberek összevissza karattyolnak, már rég összedőlt volna a világ.
SZOMSZÉDASSZONY Azt nem a férjedék építették.
ANNA *(Kelemenhez)* Készítenék egy kis csomagot Bálintnak. Elvinnéd?
BORBÁLA *(megelőzve a férjét)* Hát persze hogy el...
ANNA *(Kelemenhez)* Majd áthozom... De már mennék is... *(Indul)*
BORBÁLA Jó. Hozd nyugodtan.
SZOMSZÉDASSZONY *(Annához, utánaszól)* Áldd az Istent, lelkem, hogy nem a te férjed jött haza...

Anna megtorpan

KELEMEN *(Szomszédasszonyhoz)* Te meg miről beszélsz?!

SZOMSZÉDASSZONY Tudod te jól, Kelemen. Az én gyerekkoromban az öregek még sokat meséltek... Déváról is... Ott is folyton leomlottak a falak. A nagyapám még ismerte is azt a szerencsétlen asszonyt...

BORBÁLA *(férjéhez)* Csak nem azt akarjátok mondani, hogy.

ANNA Szerintem mese az egész.

SZOMSZÉDASSZONY *(Annához)* Menj csak, készítsd Bálintnak a csomagot... indulok már én is.

KELEMEN *(Annának)* Bálint nemsokára hazajön.

ANNA *(boldogan)* Haza?

KELEMEN Igen. És mondd meg az asszonyoknak, hogy a többiek is...

Anna el

SZOMSZÉDASSZONY Csak egyvalaki marad ott.

BORBÁLA *(riadta Kelemenhez)* Az ég szerelmére, csak nem...

SZOMSZÉDASSZONY Ne félj, lelkem, nem Kelemen lesz, aki ott marad.

BORBÁLA *(a férjéhez)* Inkább veled megyek, mint hogy távollétemben bajod essék. Majd vigyázok rád.

SZOMSZÉDASSZONY *(Borbálához)* Magadra vigyázhatnál inkább... *(El)*

BORBÁLA *(megütközve néz utána. Lassan kapcsol)* Dévát akarjátok?

KELEMEN *(kis szünet után)* Sorsot húztunk...

BORBÁLA *(felcsattan)* Ti már a józan eszetekeket is beraktátok a falba?!

KELEMEN Lehet.

BORBÁLA És azt hiszitek, hogy ez... ez megállíthatná a falakat?

KELEMEN Az emberek hiszik.

BORBÁLA Te is? *(Csend)* Te is, Kelemen?

KELEMEN *(maga elé)* Elég, ha az emberek ezt hiszik...

BORBÁLA De döntened neked kell!

KELEMEN Nem rólam van szó.

BORBÁLA Csak rólam!

KELEMEN Még nem döntöttem. Azért jöttem haza, hogy még egyszer tiszta fejjel végiggondoljam... De az emberek... Mit nappal megépítenek... Már csak a csodákban hisznek. Érted?! Már csak a csodákban! S ha csoda kell, hogy a fal megálljon, hát azt várom én is...

BORBÁLA A nem létezőt?

KELEMEN Még az is jobb, mint hit nélkül...

BORBÁLA Szóval ezért jöttél?! Ez a fontos, nem én?! A hitetlenek hite is előbbre való neked, mint a lelked üdvössége?! Mint a családod békessége... jövője...

KELEMEN *(halkan)* Igazságtalan vagy.

BORBÁLA *(fölsattan)* Én vagyok igazságtalan?! Hát az én igazságom hol van?!... A falba kerülők igazsága?! Mert bárhogya is cifrázod, azért jöttél, hogy elveszejts! Én bolond, én meg azt hittem, a vágy hozott haza téged, a vágy, hogy láthass minket. Átkozott legyen az óra, amely megszült...! A pillanat, amikor hozzád kötöttem magam! Úristen, de nagyon magamra hagytál, de nagyon elárultál...

KELEMEN Még nincs késő...

BORBÁLA És én még dédelgettem, babusgattam, simogattam, jól tartottam, a lába elé raktam mindent, fiúgyermeket szültem neki, hosszú éjjeleken és nappalokon át vártam és vágytam őt... Most meg be akar rakni a falba, mint egy követ...

KELEMEN Még nincs veszve semmi...

BORBÁLA De nem is szeretett mást soha, csak a követeket...

KELEMEN *(maga elé)* Még megtehetem, hogy nem megyek vissza a többiekhez. Összepakolunk és elmegyünk innen, el, messzire...

BORBÁLA Csak a követ szerette mindig, amit beépíthet a falba... Kő lettem... kő... beszélő kődarab!

KELEMEN Újrakezdjük. Azt mondom majd, hogy nem volt szabályos a sorolás. Nálam voltak a botok, így azt is mondhatom, hogy... csaltam. Mert nem akartam, hogy valaki más húzza a rövidebbet...

BORBÁLA Te sose szerettél... Sose! Csak magadat! Csak arra voltam jó, hogy magadat szerethesd... Amikor várandós voltam, akkor is csak a hasamat simogattad, nem engem! Mert tudtad, hogy neked csak fiad lehet. Csak fiad! Egy kis Kelemen, akihez nekem alig lehet közöm.

KELEMEN Nem kell visszamennem...

BORBÁLA Mindig... mindig magadat... meg a követ, amit beépíthetsz a falba. És engem is csak ilyen kőnek néztél...

KELEMEN Most már vigyázni fogok rád... Még nincs veszve semmi.

BORBÁLA *(Kelemenhez)* Hát tudd meg, hogy csak nevetek rajtatok! Mint azok a kőművesek, akik sorra otthagytak benneteket... Mint mindenki... az egész világ rajtatok nevet!

KELEMEN Azt mondom majd, hogy nem volt szabályos... hogy meg kell ismételnünk...

BORBÁLA Nem. Nem kell megismételni semmit! Már nem lehet újrakezdeni semmit. Már nem...

Hosszú, elnyújtott gyerekhang a szobából: „Anyuuuuú! Anyukaaaa!”

KELEMEN *(zavartan)* A gyerek... Felébredt a gyerek... Bemegyek... *(Kisiet)*
BORBÁLA *(egyedül maradva)* Ó, nagy Isten, hogy nem tehetsz ilyet!

Felerősödik a zene, a fények lassan kialszanak, már csak Borbálát világítja meg egy fénynyaláb, végül az is szűkülni kezd, hogy csak az asszony arcát látni. Aztán ez is kialszik. Hirtelen csend

(Befejezés a következő számban)

Szabó Krisztián: A létra benned van, Akril vásznon, 100x80, 2018